

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СВІДКА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

21.09.2021 23:01

Автор: **Страшок Анна Анатоліївна, аспірант кафедри кримінального процесу, Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого**

[Секція 4. Кримінальне право. Кримінальне процесуальне право. Криміналістика. Кримінологія. Кримінально-виконавче право. Медичне право. Судові та правоохоронні органи. Адвокатура]

Кримінальним процесуальним кодексом закріплено низку суб'єктів кримінального провадження, які наділені власними функціями. Свідок відноситься до суб'єктів на яких покладено функцію сприяння кримінальному провадженню. Даний учасник кримінального провадження займає важливе місце, оскільки він є тією особою, якій відомі або можуть бути відомі обставини, що підлягають доказуванню під час кримінального провадження. Саме процесуальна активність свідка у кримінальному провадженні є запорукою для з'ясування всіх обставин кримінального правопорушення під час досудового розслідування і для подальшого прийняття судом законного, обґрунтованого та справедливого судового рішення [5, с. 78].

Кримінальний процесуальний статус свідка складається з таких елементів як права, обов'язки та відповідальність.

Юридична відповідальність – це закріплений у законодавстві і забезпечуваний державою юридичний обов'язок правопорушника зазнати примусового позбавлення певних цінностей, що йому належали [1, с. 112]. Іншими словами, це застосування до винної особи примусових заходів за вчинене правопорушення.

Підставою для застосування до особи примусових заходів є наявність фактичної та нормативної підстав, а саме складу правопорушення та норми права, що прямо передбачає склад правопорушення.

Проаналізувавши норми законодавства бачимо, що свідок може бути притягнутий до декількох видів юридичної відповідальності, а саме кримінальної, кримінально-процесуальної та адміністративної.

Згідно зі ст. 67 КПК України, за завідомо неправдиві показання слідчому, прокурору, слідчому судді чи суду або за відмову від давання показань слідчому, прокурору, слідчому судді чи суду, крім випадків, передбачених КПК України, свідок несе кримінальну відповідальність (ч.1); за злісне ухилення від явки до слідчого, прокурора, слідчого судді чи суду свідок несе відповідальність, встановлену законом (ч. 2) [4].

Кримінальна відповідальність за вчинення вищезазначених діянь передбачена статтями 384, 385 КК України [3].

КПК України покладає обов'язок на слідчого, прокурора попереджати осіб, яким стали відомі відомості досудового розслідування, у зв'язку з участю в ньому, про їх обов'язок не розголошувати такі відомості без його дозволу (ст. 222).

Свідок, який викликаний для давання показань, підлягає попередженню вказаними особами, оскільки всі відомості, які він повідомив органам досудового розслідування є таємницею слідства.

За порушення вказаної норми свідок притягується до кримінальної відповідальності, яка передбачена ст. 387 КК України.

Наступним видом юридичної відповідальності до якої може бути притягнуто свідка є кримінально-процесуальна.

Так, згідно ч. 1 ст. 327 КПК України, якщо в судове засідання не прибув за викликом свідок, суд має право постановити ухвалу про привід свідка та/або ухвалу про накладення на нього грошового стягнення у випадках та в порядку, передбачених главами 11 та 12 КПК України.

Також відповідно до ч. 3 ст. 330 КПК України, у разі невиконання розпорядження головуючого іншими особами, присутніми у судовому засіданні, головуючий робить їм попередження про відповідальність за неповагу до суду. При повторному порушенні порядку у залі судового засідання їх за ухвалою суду може бути видалено із зали судового засідання та притягнуто до відповідальності, встановленої законом.

Третім видом юридичної відповідальності є адміністративна відповідальність.

Даний вид юридичної відповідальності настає за: злісне ухилення від явки в суд свідка або невідкорення розпорядженню головуючого чи порушення порядку під час судового засідання, а також злісне ухилення від явки на засідання Конституційного Суду України, пленарне засідання Сенату, Великої палати Конституційного Суду України або невідкорення розпорядженню головуючого чи порушення порядку під час засідань (1853 КУпАП); злісне ухилення свідка від явки до органів досудового розслідування чи прокурора під час досудового розслідування (ст. 1854 КУпАП) [2].

Отже, відповідальність є важливою гарантією дотримання обов'язків учасниками кримінального провадження. Відповідальність свідка, як елемент його кримінально-процесуального статусу, детально врегульований чинним законодавством, що забезпечує виконання всіх покладних на нього обов'язків з метою виконання завдання із швидкого, повного та неупередженого досудового розслідування та судового розгляду.

Література:

1. В. П. Марчук Словничок юридичних термінів: навч. посіб. Київ, 2003. 128 с.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року № 8073-Х. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення 20.09.2021 р.).
3. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення 20.09.2021 р.).
4. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.05.2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення 20.09.2021 р.).
5. Т. О. Закревська Правовий статус свідка у кримінальному провадженні. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2020. №48. С. 78-82.